

84-уми сураи Қуръон буда, дар Маккаи мукаррама нозил шуда,
аз 25 оят иборат аст.

Сураи «Иншиқоқ» аз масъалаҳои зинда шудани баъди мурдан, рӯзи қиёмат, ҳисобу китоб, супоридани номаҳои аъмол, подоши гунаҳгорон ва аҷри (мукофоти) муъминон дар охират хабар медиҳад. Ин буд назари кӯтоҳе ба муқаддимаи ин сура:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Бисмиллаҳи-р-Раҳмани-р-Раҳим

*Оғоз мекунам ба номи Худованде ки беандоза меҳрубону
бениҳоят бораҳм аст.*

إِذَا السَّمَاءُ أَنْشَقَّتْ

Иза-с-самъуи шаққат. 1.

1. Вақто ки Осмон, шикофта шавад.

Ҳангоми фаро расидани қиёмат намуди ҳозираи Осмон дигаргун мешавад. Мувофиқи хабари ин оят Осмон шикофта мешавад. Ояти навбатӣ иллати ин ҳодисаро шарҳ медиҳад.

وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ

Ва азинат ли Раббиха ва ҳуққат. 2.

**2. Ва гӯш диҳад фармони Рабби хешро ва Осмонро сазовор ҳамин
аст (ки фармони ҳақро гӯш диҳад).**

Осмон махлуқи (офаридаи) Офаридгор аст. Мисли дигар махлуқот ҳар лаҳза дар тасарруфи ӯ таъолост. Амру фармони Парвардигори худро бечуну чаро итоъат мекунад. Яъне Осмон шикофта мешавад аз он сабаб, ки он лаҳза Осмон амри Парвардигори худро гӯш мекунад ва ҳамаи фармони ӯро итоъат мекунад. Дар давоми оят Аллоҳтаъоло таъкид менамояд, ки

сазovor аст, ки Осмон чун махлуқ фармонбардори Холиқи худ бошад. Ҳодисаи дигари рӯзи қиёматро ояти зер эзоҳ медиҳад:

وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ ﴿٢﴾

Ва иза-л-арзу муддат. 3.

3. Ва ҳар вақто ки Заминро кашида (ларзонда) шавад -

Вақте ки қиёмат фаро расид, Замин кашида мешавад. Сатҳи Замин зери таъсири ин кашиш ба ҳаракат мебарояд. Ҳаракат ва чунбиши Замин, кӯҳҳо, биноҳо, дарахтон ва дигар ашёро вайрон мекунад. Пастихо пур шуда баландиҳо ҳамвор мешаванд. Яъне дар сатҳи Замин нишебу фароз ва пастию баландӣ боқӣ намонад. Дар он рӯз дигар имконияти пинҳон шудан нест. Аҳли маҳшар ҳама дар он ғунҷоиш ёбад ва он:...

وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ﴿٤﴾

Ва алқат ма фиҳа ва тахаллат. 4.

4. ва он чиро, ки дар он аст биандозад ва холӣ гардад -

Дар он рӯз Замин ҳар он чизе, ки дар вучуди худ дорад, аз ҷасади мурдагон, ҳазинаҳо, маъданҳо ва дигар захираҳо, бо амри Офаридгор берун биандозад. Мардум онҳоро бо чашми худ дида, ба ёд оранд, ки ба хотири ҳамин тиллою нуқра ва дигар боигариҳо ба ҳамдигар кашмакаш ва ҷангу хунрезӣ мекарданд. Аз амалҳои беҳудаи худ пушаймон шаванд, вале пушаймонӣ он рӯз суд надорад.

وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ﴿٥﴾

Ва азинат ли Раббиха ва ҳуққат. 5.

5. ва фармони Рабби хешро бишнавад ва Заминро сазовор аст, ки фармони ҳақро гӯш кунад.

Тафсири ин оят ба ояти дуввум (2)-юм як хел аст. Магар ба ҷойи калимаи Осмон калимаи Замин истифода бурда шавад. Фикр мекунам ба такрор эҳтиёҷ надорад. Баъди зикри аҳволи рӯзи қиёмат, ки дар панҷ ояти боло гузашт, Аллоҳтаъоло дар ояҳои баъдӣ инсонро аз марҳилаҳои, ки албатта, гузаштани лозим аст, огоҳ мекунад. Инак огоҳонидан бо ояти зер огоҳи меёбад:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدًّا فَمُلِّقِهِ ٦

**Йӓ айюҳа-л-инсӓну иннака кӓдиҳун илӓ Раббика кадҳан
фа мулӓқих. 6.**

6. «Эй инсон, ҳаройина, то расидан ба Парвардигори худ бо кӯшишии тамом заҳматкашандай. Пас, ту Ӯро рӯбарӯ мешавӣ».

Валлоҳу аълам, таҳти хитоби ин ояти карима оммаи мардум дохиланд. Яъне Аллоҳтаъоло фармудааст, ки эй одамӣ, ту дар тӯли умри кӯтоҳи худ ҳар лаҳза барои иҷрои амалҳои гуногун дар ҷустуҷӯю сарсонӣ будӣ. Бо ҷаҳду талоши бисёр заҳмати зиёд кашида, бошитоб ба анҷоми зиндагият, ба охири умрат расидӣ, ки он лаҳзаи марг аст. Акнун рӯзе, ки бароят мерасад ту бо тамоми амалҳои иҷро намудаат, хоҳ хайр (неқ) бошанд, хоҳ шар (бад), бо Парвардигори худ рӯбарӯ мешавӣ. Ба ивази заҳматҳои кашидаи худ подоши арзанда мегириӣ. Яъне агар гунаҳкор бошӣ, ҷазо ва нақӯкор бошӣ, мукофоти амалҳоятро мебинӣ!

فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ ٧

Фа амма ман утият китабаҳу би ямӣниҳ. 7.

7. Аммо касеро, ки номаи аъмол ба дасти росташ дода шавад,

فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ٨

Фа савфа юҳасабу ҳисаба-й яси́ро. 8.

8. пас, (ба зудӣ) аз ӯ ҳисоби осон гирифта шавад.

Тақсимоти номаҳои аъмол амри тахминию тасодуфӣ нест, ки кадомеро хоҳанд, ба дасти рост ва кадомеро хоҳанд, ба дасти чапаш диҳанд.

Ин тақсимоти номаи аъмол пеш аз ҳама ба инояти илоҳӣ ва ба иҷрои амалҳое ки Аллоҳтаъоло амр карда аст, вобаста аст. Инчунин аз дараҷаи итоъати инсон ба Пайғамбари Ӯ (с) таъоло вобаста аст. Яъне онҳое, ки имон оварданд, намоз гузориданд, рӯза доштанд, закоти мол доданд, вақте ки қодир шуданд, ҳаҷ карданд, инчунин дигар амалҳои неқро иҷро намуданд ва дар хоҳиши иҷрои амалҳои неқ устувор монданд, номаи аъмолашонро

ба дасти рост мегиранд. Онҳо аҳли саъодат (озодӣ) буда, ҳисоби онҳо зуд ва ба осонӣ гирифта мешавад.

وَيَنْقَلِبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ مَسْرُورًا ﴿٩﴾

Ва янқалибу илā аҳлиҳи масрурō. 9.

9. Ва ба назди аҳли худ шодмоншуда бозгардад.

Барои шахсе, ки номаи аъмоли худро ба дасти рост мегирад, дигар ҷойи тарсу итоб нест, вай хурраму шодмон ба назди аҳлу аёли худ боз мегардад. Албатта, Худованд бандаро ба гуноҳҳои содиркардааш иқрор мекунонад. Он лаҳза банда гумон мекунад, ки акнун ҳалок шуд, лекин Аллоҳтаъло мегӯяд: "Ман гуноҳҳои туро дар дунё сатр кардаму аз назари мардум пинҳон доштам, шод бош, ки имрӯз ҳам онҳоро ошкор насозам". Худовандо аз лутфу каромат ин рӯзро ба мо арзонӣ дор! Омин!

وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ ﴿١٠﴾

Ва аммā ман утия китāбаху варōа ẓахриҳ. 10.

10. Ва аммо касеро, ки номаи аъмоли ўро аз паси пушташ дода шавад,

فَسَوْفَ يَدْعُوا ثُبُورًا ﴿١١﴾

Фа савфа ядъу ʃубурō. 11.

11. пас, зуд аст, ки ҳалоки худро меҳоҳад,

Ва аммо шахсоне, ки назди даргоҳи Худованд гунаҳгоранд, ғариштагони иҷрокунандаи амри Парвардигор аз дидани рӯи наҳси онҳо парҳез намуда, намехоҳанд онҳоро бубинанд, номаи аъмоли онҳоро аз пушти сар ӯ ба дасти чапи онҳо бидиҳанд. Баъди тақсимои аъмолномаҳо онҳо бадбахтии худро мефаҳманд ва ҳамон лаҳза бо нидоҳои - "во вайлато, во ҳасрато, эй кош, ин лаҳза хок-ҳалок мешудам ва аз азобу уқубат халос меёфтам"-марги худро талаб мекунанд, вале аз афсӯсу надомати бемаҳал дигар фоидае нест. Ба азоби доимии Ҷаҳаннам маҳкум мегарданду:....

وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا ﴿١٢﴾

Ва яслā Саъирӯ. 12.**12. Ва дар оташи (тасфони) Дӯзах медаарояд.**

Баъди чунин доду фарёд ва афсӯсу надомати беҳуда гунаҳкорон ба оғӯши оташи тасфони Дӯзах, ки барои онҳо омода шудааст бо ҳазорон оҳу воҳ ворид мегарданд, зеро ки ...

إِنَّهُمْ كَانُوا فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا ﴿١٣﴾

Иннаҳу кāна фӣ аҳлиҳи масрӯрӯ. 13.**13. Ба дурустӣ, ки ӯ дар дунё бо аҳли худ шодмон зиста буд.**

Ашхоси номбурда дар вақти зиндагии худ дар дунё аз тарси Худованду рӯзи қиёмат ғофил буданд. Аз ҳисобу китобу азоби Дӯзах беҳабар ва бо аҳли хонаводаву наздикони худ хурраму хурсанд буданд. Лаҳзае андеша намекарданд, ки фардо рӯзи қиёмат барои ин ғафлати худ ва корҳои ношоистаи худ чӣ ҷавоб мегуфта бошанд? Албатта, ғафлатзадагон дар охират бадбахтанд, лекин фармонбардорони амри Аллоҳтаъоло хушбахтанд.

إِنَّهُمْ ظَنُّوا أَن لَّنْ نَّحْوَ ﴿١٤﴾

Иннаҳу ẓанна ал ла-й яҳӯр. 14.**14. Албатта, ӯ гумон карда буд, ки (ба сӯйи Парвардигори худ) бозгарданда нест.**

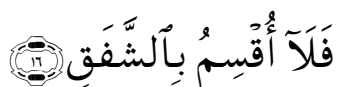
Шахси кофиру гунаҳкор, ки ба Худову Расул (с) бовар надорад, гумон мекунад, ки баъди мурдан зинда намегардад ва ба сӯйи Парвардигори худ бозгардонида намешавад. Ӯ чӣ шахсест фосид ва ин чӣ гумонест ботил.

بَلَىٰ إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا ﴿١٥﴾

Балā. Инна Раббаҳу кāна биҳи басирӯ. 15.**15. Бале! Ҳаройина, Парвардигораи ба аҳволи ӯ бинанда буд.**

Оре, Худованд ҳозир нозир асту ҳамаи рафтору кирдори бандаро бинанда аст. Агар дар қиёмат бадрафтор ҷазои бад набинад ва некӯкор мукофот нагирад, пас, зиндагӣ дар ин дунё ҳеҷ маънӣ надорад. Ҳар як амалеро, ки инсон дар ин дунё мекунад, дар охират мавриди савол қарор мегирад ва подошero, ки бар он амалҳо сазовор аст, мегирад. Инчунин инсон набояд фикр кунад, ки амалҳои мекардагии ӯ аз назари Худо махфӣ мемонад. Бояд

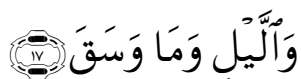
донист, ки Худованд, албатта, амалҳои бандагони Худо бинанда аст.

Фа лā уқсиму би-ш-шафақ. 16.

16. Пас, қасам меҳӯрам ба шафақ -

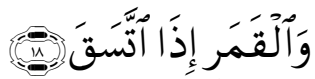
"Шафақ"- сурхии канораи Осмон баъди ғуруби Офтоб дар аввали шабро ғоянд. Калимаи "ло" дар ин оят зоида буда, барои таъкид омадааст. Яъне қасам меҳӯрам қасами таъкидӣ ба сурхии уфуқӣ (шафақ). Инчунин қасам:...

Ва-л-лайли ва мā васақ. 17.

17. ва қасам меҳӯрам ба шаб ва он чӣ ки онро бипӯшад -

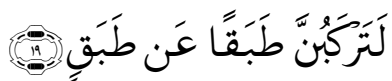
Яъне инсонҳо ва ҳайвонот рӯз барои талоши зиндагӣ аз хонаҳои худ баромада, ба ҳар сӯ пароканда мешаванд ва шаб ба мақоми худ боз мегарданд, зеро шаб ҳамаи онҳоро ба маъвоишон ҷамъкунанда аст. Ба шабе, ки сифаташ чунин аст қасам. Инчунин қасам:...

Ва-л-қамари иза-т-тасақ. 18.

18. ва қасам ба Моҳ, ҳар вақто ки пурра шавад,

Худованди муттаъол ба шафақ, ки баъди ғуруи рафтани Офтоб пайдо мегардад ва ба шаб, ки бо торикии худ оламро фаро гирифта, ҳама мавҷудот ба маконҳои худ маъво мегиранду ҷамъ мешаванд ва ба Маҳтоб, ки ба ҳолати бадр, яъне ба пуррагӣ расида, атрофро равшан месозад қасам меҳӯрад. Барои чи савганд ёд кардааст, ояти зер ҷавоби қасам аст. Яъне қасам ба ин номбурдаҳо, ки албатта шумо!...

Ла таркабунна табақан ъан табақ. 19.

19. ҳаройина, шумо ба ҳоле баъд аз ҳоле хоҳед расид.

Худованд дар сухани худ ба он чи дар оятҳои боло зикр шуд, ки ҳар яке аз онҳо назди Худованд қурбу мартабаи арзандаеро

дорад, қасам хӯрдааст, ки инсон баъди ҳар як ҳол ба ҳоли дигаре дучор меояд. Масалан, инсон аз ҳолати нутфа ба хуни сарбаста, аз он ба гӯштпора ва аз он ба гӯштпораи соҳиби рағу устухон ва аз он ба сурати тифл табдил меёбад. Баъд тифл ба дунё меояду ба воя мерасад. Баъзе ҷавон, баъзе пир аз дунё мераванд, яъне баъди фурсате ҳаёт ба мамот табдил меёбад, ва ҳолатҳои олами барзахро паси сар мекунаду боз аз сари нав зинда мешавад ва дар ҳолати суолу ҷавоб қарор мегирад. Ба бихиштию дӯзахӣ қисмат мешавад. Ҳолатҳои рӯзи қиёматро, ки яке аз дигар душвортар аст, "рукуби табақ" гӯянд, бо навбат аз сар гузаронад. Акнун ин хел, ки бошад...

فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾

Фа ма лаҳум лā юьминун. 20.

20. Пас, чист онҳоро, ки имон намеоранд?

Модоме, ки инсон ин қадар роҳи дурударозро мепаёмояд ва оқибат бозгашти ӯ ба сӯйи Офаридгори яқтову беҳамто ҳаст, чаро андеша намекунанд, ҳамаи инро ба назари эътибор намегирад ва имон намеорад? Ё бар ҳамаи ин бовар надорад?

وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْءَانُ لَا يَسْجُدُونَ ﴿٢١﴾

Ва изā қуриа љалайҳиму-л-Қур-āну лā ясҷудун. 21.

21. Ва чун бар онҳо Қуръонро хонда шавад, сачда намекунанд.

Агар ба он чи дар боло гуфтем, ақли онҳо нарасад, пас, чаро ҳангоме ки ба онҳо Қуръон хонда мешавад, таваҷҷуҳ зоҳир намекунанд, сачдаю таъзим намекунанд ва ба тазарруъ намедароянд ва худро ислоҳ намекунанд?

Ин оят яке аз 14-оятҳои сачда мебошад, ки ҳар шахсе ин оятро қироат кунад ё шунавад, сачда кардан ба он шахс воҷиб мегардад. Агар сачда накунад, гунаҳкор мешавад.

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُكَذِّبُونَ ﴿٢٢﴾

Бали-л-лаззина кафару юказзибу. 22.

22. Балки касоне, ки кофиранд, такзиб мекунанд

Кофирон ба ҷойи он ки мувофиқи ояти боло зикршуда рафтор кунанд, баръакс онро дурӯғ мешуморанд. Ба Қуръон, ки сухани Худо аст, бовар намекунанд.

وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ ﴿٢٣﴾

Валлоҳу аъламу би маъуъун. 23.

23. Ва Аллоҳ бо он чӣ дар дили худ нигоҳ медоранд, донотар аст, Кофирон рӯирост Қуръон ва Пайғамбарии ҳазрати Муҳаммад (с)-ро дурӯғ мешуморанд ва инчунин дилҳояшон аз инкор ва аз буғзу адоват лабрез аст, Худованд бо илми худ аз он ҳама чиз, ки дар дилҳояшон пинҳон кардаанд, огоҳу доно аст.

فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ اَلِيْمٍ ﴿٢٤﴾

Фа башширҳум би ъазāбин алим. 24.

24. Пас, башорат бидиҳед онҳо (кофирон)-ро ба азоби дарднок Дар китоби Аллоҳтаъоло ба фиристодаи худ ҳазрати Муҳаммад, саллаллоҳу алайҳи васаллам, амр ин аст, ки аз азобе, ки Аллоҳтаъоло барои мункиршудагон омода кардааст, хабар диҳад, ки онҳо дар Ҷаҳаннам гирифтори азоби дардноку алампнок ҳастанд.

اِلَّا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ اَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُوْنٍ ﴿٢٥﴾

Илла-л-лазӣна āману ва ʿамилу-с-солиҳāти лаҳум аҷрун ғайру мамнун. 25.

25. Магар ононе ки имон овардаанд ва амалҳои шоиста кардаанд, онҳорост музди бепоён.

Албатта, барои шахсоне, ки ба Худо, ва ба Расули Ӯ (с), ба китоби Ӯ имон оварданд ва ба фармудаи онҳо, амал намудаанд, аҷру савоби беинтиҳо аст. Вале таъкид ба маврид аст, ки бо тоъату ибодати худ мағрур набояд шуд. Фазлу карами Худо дар ихтиёри худӣ Ӯ таъоло аст. Ба касе хоҳад фазлу лутф мекунад. Дар рӯзи қиёмат Ӯ танҳо худааш фармонравой мекунад.

Ҳолати касе, ки аз фармони Худову Расул (с)-у китоби Ӯ сар мепечад, намоз намехонад, рӯза намегирад, закот намедиҳад, мардумозорӣ мекунад ва дигар гуноҳҳоро мекунад, аммо меғӯяд: "Худованд бахшандаву меҳрубон аст, гуноҳҳоямро мебахшад ва ман аз Худо метарсам", ҷуз аблаҳӣ ва ғурур чизи дигаре нест.

**Бад мекунию нек тамаъ медорӣ,
Ҷам бад бошад сазои бадкирдорӣ.**

Бо ин ки Худованд карим асту раҳим

Гандум надихад бор чу ҷав мекоӣ. (Ҷ.Румӣ)

Ҳазрати Оиша (р) мегӯяд, ки Расулulloҳ (с) дар баъзе намозхояш мегуфт: **"Аллоҳумма ҳосибни ҳисобан ясиро"**. – "Эй боритаъоло, ҳисоб гир маро, ҳисоби осон". Чун Расулаллаҳ (с) аз намоз хориҷ мешуданд мепурсидам, ки ё Расулаллоҳ ҳисоби осон чист? Гуфтанд: **«Дар китоби касе нигоҳ мекунанду ўро во мегузоранд. Агар дар номаи аъмоли касе муноқиша шавад ў ҳалок мешавад»**.

Анҷоми сураи «Иншиқоқ». Ва лиллоҳил ҳамд.

85-уми сураи Қуръон буда, дар Маккаи мукаррама нозил шуда,
аз 22 оят иборат аст.

Сураи мазкур бар зидди душманоне, ки Паёмбари Худо ва дигар мусулмононро ба хотири аз динашон баргардонидан, мавриди тазйиқу фишор ва азобу шиканҷаи шадид қарор медоданд, нозил шудааст. Худованд кофиронро ҳушдор додааст, ки агар аз ин амали худ даст накашанд, онҳоро азобҳои сангин интизор аст. Муъминонро бошад, ба сабру таҳаммул даъват мекунад. Ҳамчунин аз диндорони умматони гузашта, ки азобҳои зиёдеро паси сар намуда буданд, ёд мешавад ва барои тақвияти ин қиссаи "Асҳоби уҳдуд" мисол оварда мешавад. Аз Фиръавну Самуд барин кофирони машҳур ва аз артиши онҳо, ки ба шикаст дучор омадаанд, сухан меравад. Мувофиқи ваъдаи Худованд, оқибат ба муъминҳо аз Ҷаннат ва ба кофирон аз Ҷаҳаннам макон дода мешавад.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Бисмиллаҳи-р-Раҳмани-р-Раҳим.

**Оғоз мекунам ба номи Худованде ки беандоза меҳрубону
бениҳоят бораҳм аст.**

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ

Ва-с-самъи зъти-л-буруҷ. 1.

1. Қасам ба Осмон, ки дорои бурҷҳост -